Erikohtud

Läti Vabariigi konstitutsioonikohus

Läti **konstitutsioonikohus** (*Satversmes tiesa*) on Läti Vabariigi põhiseaduse (*Latvijas Republikas Satversme*, edaspidi „põhiseadus“) järgi sõltumatu kohus, mis analüüsib oma pädevuse piires seda, kas õigusnormid on kooskõlas põhiseadusega, ja arutab muid talle seadusega määratud asju.
Konstitutsioonikohus võib kuulutada seadused ja muud õigusaktid või nende osad tühiseks.
Vastavalt konstitutsioonikohtu seaduse (*Satversmes tiesas likums*) §-le 16 **menetleb konstitutsioonikohus asju, mis on seotud järgmiste küsimustega**:
seaduste vastavus põhiseadusele;
Läti alla kirjutatud või sõlmitud rahvusvaheliste lepingute vastavus põhiseadusele (isegi enne selliste lepingute heakskiitmist Läti parlamendis ehk seimis (*Saeima*);
muude normatiivaktide või nende osade vastavus õigusnormide hierarhias kõrgemal seisvatele õigusnormidele;
muude seimi, ministrite kabineti, presidendi, seimi esimehe ja peaministri aktide (v.a haldusaktid) õiguspärasus;
sellise korralduse õiguspärasus, millega ministrite kabineti volitusel tegutsev minister on peatanud kohaliku omavalitsuse otsuse täitmise;
Läti õigusnormide vastavus Läti sõlmitud rahvusvahelistele lepingutele, mis ei ole vastuolus põhiseadusega.
Konstitutsioonikohtus on seitse kohtunikku, kes nimetatakse ametisse seimi häälteenamusega, st vähemalt 51 häälega. Kolm kohtunikku nimetatakse ametisse vähemalt kümne seimiliikme ettepanekul, kaks kohtunikku ministrite kabineti ettepanekul ning kaks kohtunikku kõrgeima kohtu (*Augstākā tiesa*) täiskogu ettepanekul. Kõrgeima kohtu esitatud kandidaadid tuleb valida Läti kohtunike hulgast.
Konstitutsioonikohtul ei ole õigust alustada menetlust omal algatusel; ta menetleb asju ainult seaduses sätestatud isikute esitatud taotluste alusel.
Järgmistel isikutel **on õigus taotleda** selliste menetluste algatamist, mis puudutavad õigusnormide ja Läti alla kirjutatud või sõlmitud rahvusvaheliste lepingute vastavust põhiseadusele (isegi enne nende lepingute heakskiitmist seimis) või muude normatiivaktide või nende osade vastavust õigusnormide hierarhias kõrgemal seisvatele õigusnormidele või Läti õigusnormide vastavust Läti sõlmitud rahvusvahelistele lepingutele, mis ei ole vastuolus põhiseadusega:
Läti president;
seim;
vähemalt kakskümmend seimiliiget;
ministrite kabinet;
peaprokurör;
riigikontroll (*Valsts kontroles padome*);
kohalikud omavalitused;
ombudsman (*tiesībsargs*), kui vaidlustatud akti välja andnud institutsioon või ametnik ei ole tuvastatud puudusi ombudsmani seatud tähtaja jooksul kõrvaldanud;
tsiviil-, kriminaal- või haldusasju menetlevad kohtud;
kinnisasju ja kinnisasjaõigusi kinnistusraamatusse kandvad kinnistusosakonna kohtunikud;
kõik isikud, kelle põhiseaduslikke põhiõigusi on rikutud;
kohtunõukogu seadusega ettenähtud pädevuse piires.
Järgmistel isikutel **on õigus taotleda selliste menetluste algatamist**, mis käsitlevad muude seimi, ministrite kabineti, presidendi, seimi esimehe ja peaministri aktide (v.a haldusaktid) vastavust õigusnormidele:
Läti president;
seim;
vähemalt kakskümmend seimiliiget;
ministrite kabinet;
kohtunõukogu seadusega ettenähtud pädevuse piires.
Kohalikel omavalitsustel on **õigus taotleda selliste menetluste algatamist**, mis puudutavad sellise korralduse vastavust seadusele, millega ministrite kabineti volitusel tegutsev minister on peatanud kohaliku omavalitsuse otsuse täitmise.
Asju, mis puudutavad seaduste ning ministrite kabineti määruste ja muude aktide vastavust põhiseadusele, Läti õigusnormide vastavust Läti sõlmitud rahvusvaheliste lepingutele, mis ei ole vastuolus põhiseadusega, ja Läti alla kirjutatud või sõlmitud rahvusvaheliste lepingute vastavust põhiseadusele (isegi enne nende lepingute heakskiitmist seimis) või muude normatiivaktide või nende osade vastavust põhiseadusele, menetleb konstitutsioonikohtus kohtunike täiskogu. Kõiki muid asju menetleb kolmest kohtunikust koosnev kolleegium, kui konstitutsioonikohus ei otsusta teisiti.
Konstitutsioonikohtu otsus on lõplik ja jõustub väljakuulutamise hetkel. Konstitutsioonikohtu otsus ja selles esitatud vaidlustatud normi tõlgendus on kohustuslikud kõigile riigi ja kohalikele valitsusasutustele (sealhulgas kohtutele) ja ametnikele ning füüsilistele ja juriidilistele isikutele.
Kõik õigusnormid, mis konstitutsioonikohtu otsuse kohaselt ei ole kooskõlas õigusnormide hierarhias kõrgemal seisvate õigusnormidega, on konstitutsioonikohtu otsuse avaldamise kuupäevast alates kehtetud, kui konstitutsioonikohtu otsuses ei ole sätestatud teisiti. Kui konstitutsioonikohus leiab, et Läti alla kirjutatud või sõlmitud rahvusvaheline leping ei ole kooskõlas põhiseadusega, peab ministrite kabinet võtma viivitamata meetmeid, et lepingut muuta, see kehtetuks tunnistada või selle kohaldamine peatada või see leping tühistada.

Majanduskohus

Kohtute seaduse (*Likums par tiesu varu*) alusel loodi asjaomaste tsiviilkohtumenetluse seaduses (*Civilprocesa likums*) ja kriminaalmenetluse seaduses (*Kriminālprocesa likums*) osutatud asjade lahendamiseks majanduskohus (*Ekonomisko lietu tiesa*). See asub Riias ja see on pädev kogu Läti territooriumil.
Tsiviilõiguse alusel on majanduskohus pädev arutama järgmisi asju:

edasikindlustuslepingutest tulenevad nõuded;
investeerimisteenuste ja investeerimise kõrvalteenuste lepingutest tulenevad nõuded;
teiste Euroopa Liidu liikmesriikide investeeringute kaitse nõuded Läti ametiasutuste vastu;
ettevõtjate kontsernide õigussuhetest tulenevad nõuded;
piiratud vastutusega äriühingute osanike või aktsionäride vahelistest õigussuhetest tulenevad nõuded;
finantstagatiskokkulepetest tulenevad nõuded;
nõuded, mis tulenevad kapitalitehingutest seotud osapooltega äriseaduse (*Komerclikums*) ja finantsinstrumentide turu seaduse (*Finanšu instrumentu tirgus likums*) tähenduses;
ettevõtete üleminekust ja restruktureerimisest tulenevad nõuded, välja arvatud töötajate nõuded;
nõuded, mis tulenevad ehitusprotsessis osalejate, sealhulgas alltöövõtjatevahelistest lepingulistest kohustustest seoses mis tahes teise või kolmanda klassi hoone ehitamisega, mille jaoks on vaja ehitusluba, välja arvatud ühe- või kahepereelamud ja nendega seotud funktsionaalsed ehitised;
konkurentsialaste õigusaktide rikkumisest tulenevad nõuded;
kapitaliühingute osanike või aktsionäride koosolekute otsustest tulenevad nõuded ning
krediidiasutuste likvideerimis- ja maksejõuetusmenetluse algatamise avaldused.
Samal ajal on majanduskohus **karistusõiguse** alusel pädev arutama järgmisi asju:
massihävitusrelvade tootmise, ladustamise, vedamise, kasutamise või levitamise rahastamine, kui vastutus selle eest tuleneb karistusseadustiku (*Krimināllikums*) § 73.1 lg-st 2;
terrorism, kui vastutus selle eest tuleneb karistusseadustiku § 79.2 lg-st 2;
rahapesu (karistusseadustiku § 195);
hüvede ebaseaduslik vastuvõtmine, kui vastutus selle eest tuleneb karistusseadustiku § 198 lg-st 2, 3 või 4;
erasektori korruptsioon, kui vastutus selle eest tuleneb karistusseadustiku § 199 lg-st 2;
altkäemaksu võtmine, kui vastutus selle eest tuleneb karistusseadustiku § 320 lg-st 3 või 4;
altkäemaksu omastamine, kui vastutus selle eest tuleneb karistusseadustiku § 321 lg-st 2, 3 või 4;
altkäemaksu vahendamine, kui vastutus selle eest tuleneb karistusseadustiku § 322 lg-st 2;
altkäemaksu andmine, kui vastutus selle eest tuleneb karistusseadustiku § 323 lg-st 2 või 3;
mõjuvõimuga kauplemine, kui vastutus selle eest tuleneb karistusseadustiku § 326.1 lg-st 2;
hüvede ebaseaduslik küsimine ja vastuvõtmine, kui vastutus selle eest tuleneb karistusseadustiku § 326.2 lg-st 2, ning
hüvede ebaseaduslik andmine, kui vastutus selle eest tuleneb karistusseadustiku § 326.3 lg-st 2.
Majanduskohtu lahendite peale esitatud apellatsioonkaebusi menetleb Riia regionaalne kohus (*Rīgas apgabaltiesa*).

Õigusandmebaasid

Andmebaasi nimi ja URL

Konstitutsioonikohtu praktika (otsing)

Kas juurdepääs andmebaasile on tasuta?

Jah, juurdepääs on **tasuta**.

Andmebaasi lühike sisukirjeldus

Andmebaas sisaldab Läti Vabariigi konstitutsioonikohtu otsuseid.

Taustteave

Andmebaasi otsinguliides ja otsused on kättesaadavad läti ja inglise keeles.

Lingid

Läti Vabariigi konstitutsioonikohus

Viimati uuendatud: 26/01/2024

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.